

EFESIOS

Pablo Efeso marârê ôadoredea

1 ¹Yu Pablo, musârê ôadoredea. Marîpu gâamederosûta Jesucristo yure îgûyare buedoregu pîmî. Irasirigu musârê Efeso marârê Marîpuyarârê Jesucristore buremurârê gojâa. ²Marîpu âârîngû, marî Opu Jesucristo musârê ôârô iritamû, siuñajârî merâ âârîrikumakû iriburo.

**Marîpu, Cristo merâ marîrê
ôârô iritamûmî, ârî gojadea**

³Usuyarî sîrâ marî Opu Jesucristo Pagure! Îgû marîrê Cristoyarârê âârîpererî ûmugasimarê, marîya yujûpûrârîma ôârîrê sîdî âârîmî. ⁴I ûmû iriburî dupuyuro marîrê Cristoyarâ âârîmurârê beyedî âârîmî îgû îûrô ôârâ, waja opamerâ âârîburo, ârîgû. ⁵Neogoragueta îgû marîrê maîgû îgû gâamederosûta Jesucristo iridea merâ marîrê: “Yu pûrâ âârîmakû irigura”, ârî beyepîsiadî âârîmî. ⁶Marîpu marîrê bure bopoñarî merâ îâsîâ, îgû magû îgû maîgû merâ marîrê îgûyarârê ôârô iridî âârîmî. Irasîrîrâ îgûrê usuyarî sînîkôârâ! ⁷Îgû magû boagu, îgû dí béori merâ marî ñerî iridea wajare wajaribosadî âârîmî. Irasîrîgu Marîpu marîrê bure maîgû, marîrê bopoñarî merâ îâgû, marî ñerî irideare kâtîdî âârîmî. ⁸Marîrê irire masîburo, ârîgû, âârîpererî masîrî, pémasîrîderede sîdî âârîmî. ⁹Îgû iriburire marî dupuyurogue masîbirideare marîrê masîmakû iridî âârîmî. Irasîrîgu marîrê: “Yu gâamerôsûta usuyarî merâ âsû irigura”, ârîdeare masîmakû iridî âârîmî. ¹⁰Îgû: “Âsû irigura”, ârîdeare irirîpoe ejamakû, âârîpererî irîgukumî. Irasîrîgu âârîpererâ ûmugasî âârîrârê, î nikû

âârîrâdere Cristore îgûsâ Opu âârîmakû irîgukumî.

¹¹Iripoegueta Marîpu guare Cristo merâ ôârô âârîmurârê beyesiadî âârîmî îgû sîgura, ârîdeare opaburo, ârîgû. Îgû gâamederosûta î âârîpererîre ôârî irigura, ârîdeare irisiadî âârîmî. ¹²Guare Cristore buremupûrorînerârê irasîrîdî âârîmî. Îgû guare wârî ôârîrê irîmakû îârâ, îgûrê: “Ôâtaria mu”, ârî, usuyarî sîa. ¹³Marîpu, Cristo merâ masakare taurî kerere musâde pébu. Iri diayema kerere péra, Cristore buremunugâbu. Irasîrîgu Marîpu musârê Cristo merâ ôârô âârîmakû iridî âârîmî. Îgû iripoegue ârîderosûta Ôâgû deyomarîgûrê musârê iridî âârîmî îgû merâ îgûyarâ âârîrîrê masîdoregu. ¹⁴Irasîrîgu Marîpu marîrê îgûyarârê tariwereperemakû iridero pûru, îgû iripoegue: “Sîgura”, ârîdeare sîgukumî. Ôâgû deyomarîgû marî merâ âârîgû, Marîpu marîrê: “Sîgura”, ârîdeare marî opaburîre masîmakû yâmî. Irasîrîrâ Marîpûre: “Ôâtaria mu”, ârî, usuyarî sînîkôârâ!

**Pablo Marîpûre: “Cristore
buremurârê muyare masîburo”,
ârî sêrêbosarîre gojadea**

¹⁵Yu musâ ôârô irîrîkurre masîa. Musâ marî Opu Jesûre ôârô buremua. Musâ âârîpererâ gajerâ Marîpuyarârê maîa. ¹⁶Irasîrîgu yu musârê gûnâgû, Marîpûre: “Ôâtaria îgûsâ irasû âârîmakû”, ârî, îgûrê musâya âârîburîre sêrênikôâa. ¹⁷Marîpu, marî Opu Jesucristo Pagu ôâtarîmî. Irasîrîgu yu îgûrê musâya âârîburîre âsû ârî sêrêbosâa: “Guapu, Ôâgû deyomarîgû masîrî sîka, îgûsâ muyamarê pémasîrî

merā masīnemoburo, ārīgū!”¹⁸ Marīpu, īgūyarā āārīmūrārē iripoegue ārīderosūta musārē īgū beyepīnerārē sigūkumi. Ōātaria īgū musārē sīburi. Irasirīgu yā Marīpūre: “Īgūsā gūñarīgue īgūsārē irire ōārō pēmasīmakū irika!” ārī sērēa.¹⁹⁻²⁰ Gajidere musā ōārō pēmasīburi sērēbosāa. Marīpu āārīpererā nemorō turagu āārīmi. Īgū turari merāta marī Jesucristore būremurārē īgū merā ōārō āārīmakū yāmi. Īgū iri turari ōārōta Cristo boadiguere masū, ūmugasīgue īgū diaye gapu doamakū iridi āārīmī īgūrē āārīpererā Opū āārīdoregu.²¹ Īgūrē irogu doamakū irigu, āārīpererā ūmugasī, i nikūgue turarārē, dorerārē, oparārē, noō gajerārē dorerānorē doregu wekamū āārīmakū iridi āārīmī. Irasirīgu Cristo āārīpererā dapora marā oparārē, pūrgue marā oparādere doregu āārīmi.²² Marīpu āārīpererē, āārīpererārē Cristo doka dujamakū iridi āārīmī. Irasirīgu Cristo, āārīpererā marī īgūrē būremurī bumarā Opū, marī dipuru āārīmī.²³ Marī īgūrē būremurī bumarā, suguyarāta āārīsā, īgūya dupu irirosū āārā. Īgū āārīpererogū marī āārīpererā merā āārīnīgū marīre āārīpererī īgūyare opamakū yāmi.

**Marīpu marīre maīgū
taurimarē gojadea**

2¹ Iripoegue Jesucristore būremuburo dupuyuro musā ñerō iririkū, Marīpu dorerire tarinūgānerā āārībū. Irasirirā, Marīpu iūrōrē boanerā irirosū īgū merā ōārō āārībīnerā āārībū.² Musā i ūmu marā irirosū ñerō iriuanerā āārībū. Wātēa opu dorerire iriuanerā āārībū. Īgūta i ūmu marā āārīpererā Marīpu dorerire tarinūgārārē doregu āārīmī.³ Iripoegue marī āārīpererā ñerī direta iriuanerā āārībū. Irasirirā marī noō gāāmerō iriduarire, ñerī gūñarīre iriuanerā āārībū. Irasirirā marīde Marīpūre būro wajamoāsūmurā āārībōnerā āārībū. Gajerā peamegue wajamoāsūmurā irirosū marīde wajamoāsūmurā āārībōnerā āārībū.

⁴ Marīpu gapu marīre būro maīgū, bopoñarī opatarīgu āārīmī.⁵ Marī ñerō iridea waja īgū iūrōrē marī boanerā irirosū āārīkererū, marīre Cristo merā ōārō āārīmakū iridi āārīmī. Īgū Cristore masū, dupaturī okamakū irīderosūta marīdere īgū pūro perebiri okari sīdi āārīmī. Irasirīgu marīre bopoñarī merā iāsā, taudi āārīmī.

⁶ Marīpu Jesucristo boadiguere masūdi āārīmī. Masū, ūmugasīgue īgū merā doamakū iridi āārīmī āārīpererārē doregu āārīburo, ārīgū. Īgūrē masūderosūta marīdere Cristoyarādere masū: “Ūmugasīgue doarā īgū merā dorerā āārīma”, ārī iādi āārīmī.⁷ Īgū, Jesucristo merā marīre wāro marīre īmudi āārīmī. Pūrgue āārīpererārē īgū marīre bopoñarīre masīmakū gāāmegū, irasirīdi āārīmī.⁸ Marīpu marīre bopoñagū, Cristore būremumakū, marīre taudi āārīmī. Marī basī marī iridea merā neō tarībīrīkoa. Marīpu marīre taudea: īgū marīre wajamarīrō sīdea, īgū marīre irībōsadea āārā.⁹ Marī ōārō iririre iāgū meta taudi āārīmī marīre. Irasirirā marī basī: “Yū ōārō iridea waja Marīpu yūre taumī”, ārīmasībīrīkoa.¹⁰ Marī, Marīpu irīnerā āārā. Īgū marīre Jesucristoyarā āārīdoregu, irasirīdi āārīmī. Iripoegue marī ōārō irīburi gūñasiadi āārīmī. Irasirīgu marīre Jesucristoyarārē ire pīdi āārīmī ōārīre irīdoregu.

**Marī, Jesucristo merā ōārō
usuyari opāa, ārī gojadea**

¹¹ Musā iripoegue āārīrikudeare ōārō gūñaka! Gūa musārē, judío masaka āārīmerārē, musā ūmaya dupūma gasirogārē wiirībiri waja: “Marīpūyarā āārībea”, ārī iāturiuanerā āārībū. Gūa judío masaka gapu irasū wiirīsūnerā: “Marīpūyarā āārā”, ārī gūñakererū, iri wiirīdea marīre īgūyarā waamakū irībea.¹² Iripoegue Marīpu iriudi Cristore musā būremubīnerā āārībū. Irasirirā musā Israel bumarā merā āārībīnerā āārībū. Marīpu Israel bumarārē: “Īgūsārē ōārō irīgura. Īgūsā

Opu āārīgura. Yaarā āārīrākuma”, āri pīdeare opabirinerā āārībú. Irasirirā musā: “Marīpu gware taugukumi”, ārīmasībīrinerā āārībú. Marīpu merā ōārō āārībīrinerā āārībú. ¹³Musā iripoegue Marīpure masībīrinerā āārīkererā, daporare musā Jesucristore buremurā īgūyarāta āārā. Īgū boari, īgū dí béori merā Marīpu musārē īgūrē masīrā, īgūyarā waamakū iridi āārīmí. ¹⁴Gua judío masaka, musā judío masaka āārīmerā merā pe bumarā āārīkererā, Cristo iridea merā marīrē sugū pūrāta āārīmakū iridi āārīmí. Irasirīgu marī basi gāme iaturideare pirīmakū iridi āārīmí. Irasirīgu Cristo marīrē īgūyarārē siuñajāmakū yāmi. ¹⁵Cristo curusague boagu: “Marīpu merā ōārō āārīduarā, āārīpereri īgū Moisére doreri pīdeare iripeoka!” ārīdeare peremakū iridi āārīmí. Irasirīgu Cristo marīrē īgūyarārē pe bumarā āārīnerārē su bumarāta āārīmakū iridi āārīmí. Iri merāta marīrē siuñajārī merā ōārō āārīmakū iridi āārīmí. ¹⁶Īgū curusague boari merā marī pe bumarā gāme iaturideare pirīmakū iridi āārīmí. Irasirīgu marīrē pe bumarā āārīnerārē, Marīpuyarā īgū merā ōārō āārīmakū iridi āārīmí.

¹⁷Cristo, Marīpu merā marī ōārō āārīburi kerere weregū aaridi āārīmí. Musārē judío masaka āārīmerā Marīpure masībīrinerārē, gware judío masaka Marīpu Moisére doreri pīdea oparādere weregū aaridi āārīmí, marī āārīpererā Marīpu merā siuñajārī bokaburo, ārīgū. ¹⁸Irasirirā Cristo merā, irasū āārīmakū Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā marī āārīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerāde Marīpu marī merā āārīmakū īgūrē sérēmasīa. ¹⁹Irasirirā daporare musā gajero marā irirosū āārībea. Musāya nikūrē āārīmerā irirosū āārībea. Musā, gua merā su makā marā irirosū, Marīpuyarāta āārā. Irasirirā sugū pūrāta āārā marī.

²⁰Musā, gua merā Jesucristore buremurā, Marīpu moārī wii irirosū āārā. Iripoegue Marīpuya kerere weredupuyurimasā īgūyare

gojapūrōrinerā āārīmā. Puru Jesucristo buedoregu pīnerā īgūyare werenerā āārīmā. Musā, īgūsā gojadeare buedero puru, īgūsā weredeare pēdero puru, Jesucristore buremunūgābu. Jesucristo, Marīpuya wiima weanūpūrōrīdea ūtāye irirosū āārīmí. Marīpuyare gojapūrōrinerā, Jesucristo buedoregu pīnerā, gajī weanūdea ūtāyeri irirosū āārīmā. ²¹Jesucristo gajerādere īgūrē buremumakū yāmi Marīpuyarā āārīburo, ārīgū. Ūtāyeri merā wiire peoturiāmūrīagu keoro weanūrī wiire irirosū irīgu yāmi. Irasirīgu marīrē gajerā Marīpuyarā merā ōārō gāmesurīmakū yāmi. āārīpererā marī, īgūsā merā Marīpuyarā āārīsīā, īgū āārīrī wii irirosū āārīrākoa. ²²Irasū āārīmakū musāde, gajerā Jesucristore buremurā āārīpererā merā Marīpuyarā āārā. Irasirirā Marīpu moārī wii, īgū āārīrī wii irirosū marī āārā. Marīpu, Ōāgū deyomarīgū merā marī merā āārīmí.

Pablo judío masaka āārīmerārē Jesucristoya kerere weredeā

3 ¹Yu Pablo, Jesucristoya kerere musārē judío masaka āārīmerārē weredeā waja peresugue āārā. Marīpu, Jesucristo merā musādere īgūyarā āārīmakū yāmi. Irasirīgu yu musāya āārībūrire sérēbosāa īgūrē. ²Musā ire masīsīāa. Marīpu musārē bopoñagū, Jesucristoya kerere buedoregu yure pīmi musā ōārō irīgu. ³Marīpu, īgū Cristo merā irībūrire, iripoegue marā masībīrīdeare yure masīmakū irimi. Musārē irire mērō gojasiābu. ⁴Yu gojadeare buerā, Marīpu, īgū Cristo merā irībūrire yu masīdeare musāde masīrākoa. ⁵Marīpu, īgū Cristo merā irībūrire iripoegue marā gapure masīmakū irībīridi āārīmí. Dapora gua gapure Jesucristoyare wererimasārē, īgūyare kerere weredupuyurimasārē Ōāgū deyomarīgū merā masīmakū yāmi. ⁶Āsū āārā Marīpu irīburi, iripoegue marā masībīrīdeā. Gua judío masaka, musā judío masaka āārīmerāde Marīpu masakare tauri

kerere buremumakû, guare, musâdere Jesucristoyarâ âarîmakû yâmi. Marîrê sugu pûrâta âarîmakû yâmi. Irasirigu Marîpu judío masakare: “Âsû sîgura”, ârîp̄roriderosûta marîrê âarîpererâ Cristoyarâre ôarîrê sigukumi.

⁷Marîpu Jesucristoya kerere buedoregu yure pîdi âarîmî. Yure ôârô iri, îgû turarire sîdi âarîmî iri kerere ôârô wereburo, ârîgû. ⁸Âarîpererâ gajerâ Marîpuyarâ yu nemorô âarîma. Irasû âarîkerepuru, Marîpu yure ôârô iri, judío masaka âarîmerârê Jesucristoya kerere buedoregu pîmi. Irasirigu: “Cristo ôatarîgu âarîmi, îgû marîrê sîburi ôatarîri âarâ”, ârî werea îgûsârê. Ire neô pémasîbokajaya máa marîrê. ⁹Marîpu yure pîgu: “Âsû taugukoa judío masaka âarîmerâdere”, ârî gûñadupuyudeare yure weredoremi. Îgûta âarîpereri i ûmumarê iridi, iripoegue marârê îgû judío masaka âarîmerârê Cristo merâ tauburire werebiridi âarîmî. Daporague yure weredoremi âarîpererâ masakare yure masîdoregu. ¹⁰Marîpu marîrê Jesucristore buremurârê su bumarâ îgûyarâta âarîmakû iririre îarâ, ûmarô marâ dorerâ îgûrê wereboerâ, wâtêade, îgû âarîpereri masîpeogu âarîrîrê masîrâkuma. Îgûsârê irire masîmakû gâamemi Marîpu.

¹¹I ûmu iriburo dupuyurogueta Marîpu îgû gâamederosûta marîrê: “Yaara âarîmurâ âarîma”, ârîdeare marî Opu Jesucristo merâ iriyuwarîkudî âarîmî. ¹²Marî Cristore buremurâ îgû merâ ôârô âarîsîâ, gûiro marîrô gûñaturari merâ Marîpûre sêrêmasîa. ¹³Yu musârê Jesucristoya kerere weredeade waja peresugue poyari merâ âarâ. Musâ ôârô âarîburire iri kerere werebu. Irasirirâ musâ yu poyarîre gûñarâ, bujawereri merâ âarîbirikôâka! Poyakeregu, Marîpu musârê ôârô irideare gajerârê masîmakû yâa.

**Cristo marîrê buro maîgû
âarîmi, ârî gojadea**

¹⁴Irasirigu Marîpu, marî Opu Jesucristo Pagu âarîpereri irideare yu

gûñagû, îgû îurôrê yaa ñadukupuri merâ ejamejâ, îgûrê: “Ôataria mu”, ârî, usuyari sîa. ¹⁵Îgûta âarîpererâ îgûyarâ ûmugasigue âarîrâ, i nikûgue âarîrâ Pagu âarîmi. ¹⁶Îgûta turatarîgu âarîmi. Irasirigu yu musâya âarîburire îgûrê sêrêbosâa musâguere Ôâgû deyomarîgû merâ îgû turarîre opaburo, ârîgû.

¹⁷Musâ Cristore buremumakû, îgû musâguere ôârô âarînikôâburo, ârîgû, sêrêa. Gaji sêrêbosâa Cristo musârê buro maîrîrê masîsîâ, gajerârê maîburo, ârîgû. ¹⁸Irasirigu musârê, âarîpererâ gajerâ îgûrê buremurâdere Cristo marîrê buro maîrîrê pémasîdoregu, sêrêbosâa. Cristo marîrê maîrîrê neô keomasîña máa. “Ôôpa eyaro, yoaro, ûmarô, ûkûârô âarâ”, neô ârî masîña máa. ¹⁹Cristo marîrê maîrîrê marî neô masîpeobirikerepuru, yu musâya âarîburire Marîpûre sêrêbosagu: “Ire îgûsârê ôârô masînemomakû irika!” ârî sêrêa. Irasirirâ marî ire masîpeorâ, Marîpuyamarê masîpeorâkoa.

²⁰Irasirirâ Marîpûre: “Âsû iribosaka guare!” ârî sêrêmakû, marî sêrêrî nemorô irimasîmi. Marî basita: “Âsûpero iriburo îgû”, ârî gûñamakû, marî gûñarî nemorô irimasîmi. Îgû turagu âarîsîâ, îgû turari marîrê sîdea merâ irire iribosami. ²¹Irasirirâ Jesucristoyamarê, îgûrê buremurî bumarâ marî âarîrîrê masîrâ, âarîpererinurî âarîpererâ Marîpûre: “Ôataria mu”, ârî, usuyari sîburo. âarîpererâ dapora marâ, pûrûgue marâde neô îgûrê usuyari sîrîrê pirîbirikôâburo. Irasûta âarâ.

**Marî Cristoyarâ Ôâgû deyomarîgû
merâ su bumarâta âarâ, ârî gojadea**

4 ¹Yu marî Opuya kerere weredeade waja peresugue âarîgû, turaro merâ âsû werea musârê doja. Marîpu musârê siudi âarîmî îgûyarâ âarîburo, ârîgû. Irasirirâ îgû musârê: “Âsû irika, yaara âarîsîâ!” ârîdeare ôârô irika! ²“Gajerâ nemorô âarâ”, ârî gûñabirikôâka! Gajerârê ôârô merâ irika! Guarî marîrô gajerârê bopoñarî merâ îaka! Gajerâ musârê

garibokerepuru, igūsārē maīrī merā iāka! ³Ōāgū deyomarīgū iritamurī, igū musārē siuñajārī pīrī merā surō merā ōārō āārīrikuka! Musā irasū āārīrīrē piriro marirō āārīnikōāka! ⁴Marī Jesucristoyarā su bumarā āārīsīā, igūya dupu irirosū āārā. Ōāgū deyomarīgū suguta āārīgū, igū sugu masaku merā āārīrōsū marī āārīpererā merā āārīmi. Marīpu marī āārīpererārē ūmugasigū pēberī okari sību, siudi āārīmi. ⁵Marī Opū Jesucristo marī būremugū suguta āārīmi. Marīrē deko merā wāiyeride su wāita āārā marī igūyarā āārīrīrē imuburi. ⁶Marīpu suguta marīrē iridi āārīmi. Igūta marī āārīpererā Opū āārīmi. Marī āārīpererā merā āārīmi. Irasirigu igū gāamederosūta marī āārīpererā merā āārīpererē ōārō yāmi.

⁷Marī su bumarā āārīkerepuru, Cristo marī igūyarārē masakakure Marīpuyare irimasīburi dukawa pīdi āārīmi. Irasirigu igū dukawa pīderosūta keoro marī gāme iritamumakū yāmi. ⁸Cristo igū i nikūgue aariburo dupuyuroguere āsū gojasūdero āārībū Marīpūya werenīrī gojadea pūgue:

Igūrē iaturirārē tarinūgādero purū,
ūmugasigū murīākōāgukumi.
Irasirigu masakare i nikūgue
āārīrārē ōārīrē sigukumi, ārī
gojasūdero āārībū.^a

⁹Igū ūmugasigū murīarire ārī gojadea, āsū ārīduaro yāa. Jesucristo ūmugasigū murīaburi dupuyuro i nikūgue dijari, ōogue āārīdi āārīmi. ¹⁰Igūta i nikūgue āārīdi, ūmugasigū Marīpu āārīrōgue murīākōādi āārīmi. Irasirigu āārīpererogū āārīgū, āārīpererārē doregu āārīmi. ¹¹Irasirigu marī igūyarārē masakakure Marīpuyare irimasīburi pīdi āārīmi ōārō gāme iritamuburo, ārīgū. Surāyerire beyepīdi āārīmi igūyare buedoregu. Gajerārē Marīpu weredoredeare wererimasā āārīmurārē, igū masakare tauri kerere weregorenarīmasā āārīmurārē, igūyarārē korerimasā āārīmurārē,

igūyarārē buerimasā āārīmurārē beyepīdi āārīmi. ¹²Irasū beyepīdi āārīmi marī igūyarā gāme iritamuburo, ārīgū. Irasirirā marī igūyarā su bumarā, igūya dupu irirosū ōārō turarā masārōsū igūrē būremuturawāgānemorāko.

¹³Irasirirā marī āārīpererā surōsū Cristore būremurā, masā odorā irirosū āārīpereri igū, Marīpu magū āārīrīrē nemorō ōārō masīrāko. Irasirirā marīde Cristo irirosū āārīrikurāko. ¹⁴Majirāgā irirosū āārīrā meta, pēmasīrāko. Irasirirā marīrē ārīgatomerērā buemakū pērā, diayema āārīrīrē būremurīrē pīrimerā: “Igūsā maama bueri, diaye āārā”, ārī būremubirikōa. ¹⁵Marī gāme maīrī merā diayema āārīrīrē werero gāāmea. Irasirirā majirāgā masā pēmasīrōsūta marīde marī Opū Cristo marī dipuru āārīgū merā Marīpuyare ōārō pēmasīrāko. ¹⁶Marī igūyarā su bumarā āārīsīā, igūya dupu irirosū āārā. Sugu masakū turagu masā, āārīpereri igūya dupūma merā ōārō irimasīmi. I irirosū, Cristo marī masakakure: “Āsū iriburo”, ārī dukawa pīdeare irirā, marī āārīpererā ōārō gāme iritamumasīa. Irasirirā gāme maīrā, gāme iritamurā, nemorō turaro merā Cristoyare ōārō iriwāgānemorāko.

**Marīpu Cristoyarārē maama
āārīrikurire opamakū iridi
āārīmi, ārī gojadea**

¹⁷Irasirigu pu marī Opū Cristo dorero merā musārē āsū ārī werea. Marīpūre masīmerā gapū noō gāāmerō gūñamoāmākōāma. Igūsā irirosū neō irinemobirikōāka! ¹⁸Igūsā Marīpuyare pēduabema. Irasirirā irire neō pēmasībīrigorākōāma. Igūsāya gūñarīguere būro naīfīārī oparā irirosū āārīma. Irasirirā Marīpu merā ōārō āārīburi igū sīrīrē neō opabema. ¹⁹Ōārīrē irirā, neō guyasībīrigorākōāma. Āārīpereri űerī űaribejarire neō pīriduaro marīrō űerī direta iririkurā yāma. ²⁰Cristoya

^a 4.8 Sal 68.18

bueri gapu, musārē īgūsā irirosū ñerō iririre iridoreri máa. ²¹Musā īgūya diayema buerire pérā: “Jesús diayeta āsū āārīmi, diayema āārīrīrē buemi”, āri masikuyo. ²²Iripoeguere musā ñerī uaribejari iririre: “Ōāgoráa”, āri gūñarā, musā basita ārīgatonerā āārībú. Iri ñerīrē irirā, musā basita poyanorēnerā āārībú. Irasirirā musā iripoegue āārīunaderosūta āārīnemobirikōāka! ²³Musā ñerī direta gūñaundeare pirikōāka! Ōārī gūñarī garñe gorawayuro gāāmea musārē. ²⁴Marīpū īgū gāāmederōsūta marīrē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmī īgū irirosū diayema irirā, īgū iūrō ōārā āārīburo, ārīgū. Irasirirā, surīro boari dariñe béo, maama surīro ōārīñe gorawayu sāñarā irirosū, iripoegue ñerī iriundeare piri, maama iririkurire gorawayu irika!

²⁵Marī Cristoyarā īgū dupu irirosū āārīrā, su bumarā āārā. Irasirirā marī basi neō gāme ārīgatonomobirikōārā! Marī merāmarārē ārīgatoro marīrō diaye wererā!

²⁶Gajerā merā guarā, īgūsārē ñerō iribirikōāka! Irinū merāta īgūsā merā guarire pirikōāka! ²⁷Wātī musārē gajerā merā guamakū iririre kāmutaka! ²⁸Yajarikugū āārīdi neō dupaturi yajabirikōāburo. Ōārī moārī garñe moāburo, īgū moā wajatari merā gajerā boporārē iritamubu.

²⁹Neō ñerō werenírīrē wereníbirikōāka! Ōārī gapu direta wereníka! Musā werenírī merā gajerārē iritamuka! Irasirirā musā ōārī werenírīrē pérā, īgūsāde ōārō āārīrikurākuma. ³⁰Marī ñerīrē irirā, ñerō werenírā, Ōāgū deyomarīgūrē bujoweremakū irirākoa. Irire iribirikōāka! Ōāgū deyomarīgū marīrē: “Marīpuyarā āārā”, āri masīmakū yāmi. Irasirirā marī masīa. Marīpū, Jesucristo merā marīrē taurinū ejamakūgue ōārō taugorakōāgukumi.

³¹Irasirirā musā gajerā merā suyubirire, īgūsā merā guataririre, ñerō gainírī merā gāme turirire, ñerō āri

buridarire pirikōāka! Irasirirā āārīpereri ñerō iririre pirika! ³²Āsū gapu irika! Bopoñari merā gāme ōārō iritamuka! Marīpū marīrē Cristo merā marī ñerī irideare kátiderosūta musāde gajerā musārē ñerō irideare kátika!

Marīpū pūrā āārīrā āsū āārīrikuro gāāmea, āri gojadea

5 ¹Musā Marīpū pūrā, īgū maīrā āārā. Irasirirā īgū irirosū āārīrikuro gāāmea. ²Cristo marīrē maīrōsūta musāde gajerārē maīka! Īgū marīrē maīgū īgū basita īgūrē wējēduarāguere wiadi āārīmī marīrē boabosabu. Īgū boabosagu, judío masaka oveja majīgūrē wējē, Marīpū iūrōrē soepeosūdi irirosū āārīdi āārīmī. Irasirigū īgū irasiriri merā Marīpūre usuyamakū iridi āārīmī.

³Irasirirā Marīpuyarā āārīrā, musā marāposā nome āārīmerārē, marāpusāmarā āārīmerārē neō ñerō gāmebiragorenabirikōāka! Āārīpereri gūyasīūrī ñerō iririre neō iribirikōāka! Gajerāyare uaribejabirikōāka! Neō mérōgā ñerō iririre iribirikōāka! ⁴Gūyasīūrō werenírīrē wereníbirikōāka! Pémasīmerā irirosū werenímoāmabirikōāka! Ñerīrē āri buridabirikōāka! Āsūpero gapu wereníka! Marīpūre: “Ōārō yā mu guare”, āri, usuyari sīka! ⁵Ire ōārō masīka musā! Gajigū marāpo merā ñerō iririkurā, gajego marāpū merā ñerō iririkurā, gūyasīūrō ñerīrē iririkurā, Marīpuyarā āārībema. Gajerāyare uaribejabirirāde Marīpuyarā āārībema. Īgūsā gajino gapūre Marīpūre gāāmerō nemorō gāāmerā, keori weadeare buremurā irirosū yāma. Marīpū gapūre buremubema. Irasirirā Marīpū īgūyarārē doreroguerē neō waabirikuma. Iroque Cristo merā neō āārībirikuma. ⁶Gajerā musārē īgūsā ñerō irideare: “Āsū irimakū ōāgorāa”, ārīgatorire pébirikōāka! Marīpū, īgūsā irasū ñerō iri, īgū dorerire tarinūgārī waja īgūsārē perebiri peamegue wajamoāgukumi. ⁷Īgūsā ñerī irirā merā neō ñerīrē iriwekabebirikōāka!

⁸Marí Opuyarā musā āārīburo dupuyuro ñerirē irirā, ĩgūrē masīmerā naītīārōgue āārīrā irirosū āārīnerā āārībú. Dapora gapure ĩgūrē masīrā ĩgūyarā āārīsīā, boyorogue āārīrā irirosū āārā. Irasirirā ĩgū ĩūrō ōārīrē iririkuka! ⁹Boyorogue āārīrāno, ōārīrē, Marīpu dorerire, diayemārē irirākuma. ¹⁰Irasirirā marí Opuyare ōārō bueka, ĩgūrē usuyamakū iririre irimurā! ¹¹Ñerī iririkurā, naītīārōgue āārīrā irirosū āārīma. ĩgūsā irirosū neō iribirikōāka! Āsū gapu irika! ĩgūsā ñerō iririre: “Ñegorāa”, ārī wereka, ĩgūsārē irire masīdorerā! Musā wererire pérā, boyorogue āārīrā irirosū ñerō irideare piri, ōārī gapure irirā dujarākuma. ¹²Masaka ĩāberogue ĩgūsā ñerō iribeodeare marí werenímakū guyasīūgorāa. ¹³Boyorore āārīpereri ĩāmasīsūa. Marí ĩgūsā ñerō iririre: “Ñegorāa”, ārīmakū, ĩgūsā ñerō iririkurire masīrākuma. ¹⁴Irasirirā gajerā sugu ñerō iririkugunorē āsū ārī werema:

Mu pémasībi, kārīgū irirosū āārā.
Yobe, pémasīka! Cristo merā
ōārō āārībi, boanerā merā āārīgū
irirosū āārā.

Irasirigu wāgānugā, ĩgū merā ōārō
āārīka! Mu irasirimakū, Cristo
murē boyorogue āārīmakū irirosū
ĩgūyare masīmakū irigukumi.

¹⁵Irasirirā ōārō pémasīka, ōārīrē irimurā! Marīpuyare masīmerā irirosū iribirikōāka! ĩgūya gapure ōārō masīka! ¹⁶Dapora marā masaka ñerī iririkuma. Irasirirā musā okarinurīrē Marīpu gāāmerī direta irika, gajerāde ĩgūyare masīburo, āārīrā! ¹⁷Pémasīmerā irirosū iririkubirikōāka! Marīpu gāāmerīrē ōārō pémasīduaka, irire irimurā! ¹⁸Irasirirā mejābirikōāka! Mejārā ĩgūsā basita poyanorēma. Mejārōnorē irirā, Ōāgū deyomarīgūrē opatarirā āārīka! ¹⁹Musā ĩgūrē opatarirā, Marīpuya bayari merā musā basi gāme werenīrākoa. Salmos gojadea pūgue bayarire, gajī marí Opure baremu bayaridere ĩgūrē bayapeorākoa. Musāya yujupūrārīgue

ōārō usuyari merā bayapeorākoa ĩgūrē: “Ōātaria mu”, ārī buremurā. ²⁰Marīpu āārīpererire marīrē ōārō yāmi. Irasirirā marí Opu Jesucristoyarā āārīsīā, ĩgū wāī merā Marīpure: “Mu iridea ōātaria”, ārīnīkōāka!

**Su wii marā Cristoyarā āsū
āārīrō gāāmea, ārī gojadea**

²¹Musā āārīpererā Cristore goepeyari merā buremurā āārīsīā, ōārō gāme pé buremuka!

²²Musā marāposā nomerē āsū ārī weregura. Cristo marí Opure marí pé buremurōsūta musā marāpusāmarārē ōārō pé buremuka! ²³Cristo marīrē ĩgūyarārē oparosūta, marāpusāmarā musārē ĩgūsā marāposā nomerē opama. Cristo marīrē ĩgūrē buremurī bumarārē taudi āārīmī. Irasirigu ĩgū marí Opu āārīmī. Marīrē doregu, marí dipuru āārīmī. Marí, ĩgūya dupu irirosū āārā.

²⁴Irasirirā marí Cristore buremurī bumarā ĩgūrē pé buremurōsūta musā marāpukurā nome musā marāpusāmarārē ōārō pé buremuka!

²⁵Musā marāpusāmarādere weregura. Cristo marīrē ĩgūyarārē maīgū, marīya āārīburire boabosadi āārīmī. Irasirirā marīrē ĩgū maīrōsūta musāde musā marāposā nomerē maika! ²⁶Cristo marīrē boabosadi āārīmī ĩgūyarā āārīmakū irigu. Irasirigu, marí ĩgū werenīrīrē buremumakū, deko merā gurarire koebéoro irirosū marīrē ñerī opamerā āārīmakū iridi āārīmī. ²⁷ĩgū irire irasirimakū, marí ĩgū ĩūrōrē neō mērōgā ñerī opamerā, gurari marīrā ōārō deyorā irirosū āārīrākoa. ĩgūyarā ōārā dita āārīrākoa. Irasirigu: “Yaarā āārīma”, ārī, usuyari merā marīrē opagukumi.

²⁸Musā marāpukurā musā marāposā nomerē maīrō gāāmea. Sugu ĩgū marāpore maīgū, ĩgū baside maīmi. Irasirigu Cristo marīrē ĩgūya dupu irirosū āārīrārē maīrī merā korerosūta musā marāposā nomerē maīrī merā ōārō koreka! ²⁹⁻³⁰Neō marīya dupure ñerō waamakū gāāmebea. Marí basi marīya

dupure korea. Marí Cristoyarā āārírā ĩgūya dupu irirosū āārā. Irasirigū Cristo marirē ōārō koremi. ³¹Maripūya werenírí gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībá: “Sugū ūmū nomeōrē marāpokugū, ĩgū pagusāmarārē wirigukumi ĩgū marāpo merā āārību. ĩgūsā pērā āārikererā, Maripū ĩūrōrē su duputa āārírākuma”, ārī gojasūdero āārībá. ³²Iri gojadeare ōārō pémasīduamakū, diasagorāa marirē. Irasū āārīkerepuru, yu irire: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī werea. Cristoyarā Maripū ĩūrōrē su duputa āārīma. ³³Gaji i marē musārē ārī werenemogūra doja. Musā basi korerōsūta musā marāposā nomedere maírī merā korea! Musā nomede musā marāpusāmarārē ōārō gopeyaro merā pé buremuka!

6 ¹Musā majírārē āsū weregura. Musā marí Opure buremurā musā pagusāmarārē ōārō yujuka! Irasiriri, ōārī āārā. ²⁻³Iripegue Maripū ĩgū pe pojōma dorerire pígu, su dorerire āsū ārī pídi āārímí: “Musā pagusāmarārē ōārō buremuka!” ārī pídi āārímí. I dorerireta pígu, gajidere pídi āārímí. “ĩgūsārē irasū buremurā, i nikūguere yoaripoe usuyari merā āārírākoa”, ārīdi āārímí.

⁴Musā pagusāmarādere āsū ārī weregura. Musā pūrārē būro turiri merā ĩgūsārē guamakū iribirikōāka! Āsū gapu irika! ĩgūsārē marí Opūyare bueka, ĩgūrē buremuburo, ārírā! ĩgūsā, ĩgū dorerire iribirimakū ĩārā, ĩgūsārē: “Āsū gapu irika!” ārī bueka! Irasirirā ĩgūsārē ōārā masāmakū irirākoa.

⁵Moāboerimasādere āsū ārī weregura. Musā i nikūgue āārírārē musā oparārē ōārō yujuka! Ōārō buremurí, gopeyari merā moāboeka! Irasū moāboerā, Cristore moāboerā irirosū yāa. ⁶Musā oparā ĩūrō moārōsūta, ĩgūsā ĩāberoguedere moāka! ĩgūsā ĩūrō direta ōārō moārā, ĩgūsā musārē: “Ōārō moāma”, ārī gūnamakū iriduarā dita āārībokoa. Irasirirā ĩgūsā ĩāberoguedere ōārō moāka! Cristore moāboerā irirosūta Maripū gāāmerōsū ōārō merā moāka! ⁷Musā masakare moāboerā āārīkererā: “Cristore moāboerā irirosū

āārā”, ārī gūnaka! Irasirirā usuyari merā moāboeka musā oparārē! ⁸Irire masīsīāa musā. Marí Opū Cristo marirē ōārō moārākure ōārī wajatamakū irigukumi. Irasirigū moāboerimasā āārírārē, āārīmerādere marí ōārō moāderopāta marirē ōārī wajatamakū irigukumi.

⁹Oparādere āsū ārī weregura. Musārē moāboerārē ōārō irika! ĩgūsārē wajamoāduari merā dorebirikōāka! Ire ōārō pémasika! Marí Opū Cristo ūmugasigue āārīgū, musā Opū āārímí. ĩgūta musārē moāboerā Opū āārímí. Marí āārīpererā ĩgūrē moāboerā āārā. Irasirigū oparā āārírārē, āārīmerādere surosūta ĩāmi marí āārīpererārē.

Cristoyarā wātírē tarinugārīmarē gojadea

¹⁰Musārē āsū ārī weretūnugura. Musā, marí Opūyarā āārīsīā, ĩgū merā ōārō āārā. Irasirirā ĩgūya turari merā ĩgūrē gūñaturaka! ¹¹Wātī ārīgatori merā musārē ñerō iridoremakū, Maripū iritamurí merā ĩgū ñerí ārīmesārīrē kāmataka! Sugū surara kāmutari kōme suríro sāñadi irirosū āārīka! ¹²Marirē Maripū dorerire tarinugāmakū iriduarā, masakagora meta āārīma. Wārā ñerā: ūmarō marā, oparā, turarā, i ūmūma ñerírē iridorerā āārīma. Deyomarírā, masakare gūñarīgue ñerō iridorerā āārīma. ¹³Irasirirā musā, surara ĩgūya kōme suríro sāñadero puru, ĩgū merā gāmekēāduarārē kāmuta tarinugāmasīgū irirosū āārīka! Irasirirā, Maripū iritamurí merā wātírē kāmuta tarinugārākoa. ĩgūrē tarinugārā, gūñaturakā dujarākoa.

¹⁴Āsū irika, wātírē tarinugāmurā! Maripūya werenírí diayema āārírírē ōārō péduripíka! Irasirirā musā surara ĩgūya surírore yujwēñarīda merā ōārō yujwēñadi irirosū āārírākoa. Maripū iritamurí merā diayema irika! Irasirirā musā surara ĩgūya koretibi kāmutari kōme suríro sāñadi irirosū āārírākoa. ¹⁵Maripū masakare siuñajārī sīburi kerere weregorenarā waamurā ōārō āmuyuka! Irasirirā musā surara sapatu sāñadero puru, ĩgū waaburire

ōārō āmu ododi irirosū āārīrākoa. ¹⁶I āārīpererire iri odo, gajidere irika, wātīrē tarinūgāmūrā! Mūsā Cristore būremurīrē neō piribirikōāka! Irasirirā mūsā surara īgū kāmūtari kōmeti opagū, iriti merā gārūyuku peame opari yukure kāmutaḡu irirosū āārīrākoa. Irasirigū wātī mūsārē bokatīūbirikumi mūsā Cristore būremumakū īāḡū. ¹⁷“Cristo marīrē taugukumi”, ārī ḡūñanīkōāka! Irasirirā mūsā surara īḡūya dipurugue kōme pero peyarosū āārīrākoa. Gajidere irika! Marīpū werenīrīrē Ōāḡū deyomarīḡū mūsārē masīrī sīrī merā wereka! Irasirirā mūsā surara īḡūya sareri majī opagū irirosū āārīrākoa. Iri merā wātīrē tarinūgārākoa.

¹⁸Irasirirā ūmurikū Ōāḡū deyomarīḡū ḡāāmerōsūta Marīpūre sērēnīkōāka! Ōārō ḡūñaka! Īḡūrē sērērīrē neō piribirikōāka! Āārīpererā īḡūyarāya āārīburidere sērēbosanīkōāka! ¹⁹Yūdere Marīpūre āsū ārī sērēbosaka! “Īḡū weremakū iritamuka, īḡū mūyare ḡūiro marīrō ōārō wereburo, ārīḡū”, ārī sērēka! Irasirigū Marīpū masakare Cristo merā tauburire yū

ōārō weregukoa īḡūsā iripoegue masībiriideare masīburo, ārīḡū.

²⁰Marīpū yure iriumi Cristoya kerere weredoreḡu. Yū irire weredea waja peresugue āārā. Irasirirā Marīpūre: “Iroḡue āārīḡū, ḡūiro marīrō mūyare wereburo”, ārī sērēka!

Pablo, Efeso marārē ōādoretūnudea

²¹Tīquico, marīyagū marī maīḡū, yū merā āārīmī. Īḡū marī Opūyare ōārō iritamunīkōāmi. Mūsā pūroḡue ejagū, yū iririre mūsārē weregukumi. Irasirirā mūsā yure: “Irasūta iriñumi”, āārīrākoa. ²²Irasirirā ḡua āārīrikurire mūsārē weredorerā īḡūrē iriua. Īḡū irire wereḡu, mūsārē ūsuyari merā āārīmakū irigukumi.

²³Marīpū āārīnīḡū, marī Opū Jesucristo āārīpererārē mūsārē siuñajāmakū iriburo. Mūsārē Cristore būremurī merā ōārō ḡāme maīmakū iriburo. ²⁴Marīpū āārīpererā marī Opū Jesucristore maīnīrārē ōārō iriburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.
Pablo